

Ηλιαία

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΔΕΣΜΕΥΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

- ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΕΛΛΗ: ΠΕΡΙ ΤΗΡΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΝΟΜΩΝ
- ΑΛΕΚΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ: ΠΕΡΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
- ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΛΟΥΜΙΔΗ: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ;
- ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΠΙΠΙΛΗ: ΠΙΟ ΑΘΗΝΑ ΔΕΝ ΓΙΝΕΤΑΙ
- ΤΑΣΟΥ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ: Η ΚΟΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΑ ΑΝΑΓΚΑΙΑ
- ΜΑΡΙΑΣ ΜΗΤΡΟΣΥΛΗ: ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Παιδεία «ώρα μηδέν»

Δημοψήφισμα για τη Λισσαβόνα;

Πάνω σε ποια διαφωνία για σοβαρό «κοινωνικό» θέμα θα ζητηθεί από το λαό να εκφράσει γνώμη;

ΣΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ τεύχος της *Ηλιαίας*, είχα υποστηρίξει ότι η άμεση δημοκρατία δεν προσφέρει πολύ περισσότερες εγγυήσεις ορθότητας αποφάσεων απ' ότι η αντιπροσωπευτική δημοκρατία, είτε πρόκειται για ζητήματα τρέχοντα, είτε για αποφάσεις μεγάλης, ζωτικής σημασίας για τη ζωή ενός λαού. Το κύριο ιστορικό παράδειγμα που χρησιμοποίησα ήταν η – μέσα στα πλαίσια του Πελοποννησιακού Πολέμου – απόφαση των Αθηναίων να εκστρατεύσουν στη Σικελία. Όπως διαβάζουμε στο Θουκυδίδη, η απόφαση αυτή πάρθηκε με κάθε δυνατή εγγύηση δημοκρατικότητας, ύστερα από εξαντλητική συζήτηση του θέματος στην Εκκλησία του Δήμου, τη γενική συνέλευση όλων των Αθηναίων πολιτών και όμως, στην εξέλιξη των πραγμάτων, είχε μοιραίες, κυριολεκτικά ολέθριες, επιπτώσεις στα πεπρωμένα της Αρχαίας Αθήνας.

Θα προτιμούσα, ασφαλώς, να είχα βρει ένα κάπως λιγότερο αρχαίο παράδειγμα, αλλά στη σύγχρονη εποχή, με την πιθανή εξαίρεση της έτσι και αλλιώς ιδιόρρυθμης Ελβετίας, η μορφή της Δημοκρατίας που έχει επικρατήσει είναι η έμμεση, η αντιπροσωπευτική Δημοκρατία, με τα καλά της και με τα κακά της. Ταυτόχρονα, όμως, το γεγονός είναι ότι η κοινή γνώμη σε όλο τον κόσμο, επηρεασμένη και από πολλές μεγάλες αποτυχίες συγχρόνων μας αντιπροσωπευτικών δημοκρατικών καθεστώτων αποκλίνει, όχι βέβαια προς μίαν άμεση δημοκρατία αρχαίου Αθηναϊκού τύπου, αλλά οπωσδήποτε προς μίαν αύξηση του βάρους της άμεσης λαϊκής συμμετοχής, με τη μέθοδο των δημοψηφισμάτων, στη λήψη των πολιτικών αποφάσεων.

Για την Ελλάδα η στροφή αυτή επι-

* Συγγραφέα, πρώην ευρωβουλευτή.

σημοποιήθηκε στη μεταδικτατορική περίοδο με τις ανάλογες συνταγματικές διατάξεις (άρθρο 44 του Συντάγματος). Με βάση το άρθρο αυτό το ΠΑΣΟΚ ζητάει τώρα, όπως έχει κάθε δικαίωμα, να προκηρυχθούν δημοψηφίσματα σε διάφορα θέματα της πολιτικής επικαιρότητας. Ένα από αυτά είναι και η κύρωση από τη Βουλή της Ευρωπαϊκής Συνθήκης της Λισσαβόνας που αξίζει να μας απασχολήσει εδώ.

ΤΟ ΑΡΘΡΟ 44 καθιερώνει δύο διαδικασίες δημοψηφίσματος: (α) μία που την κινεί το Υπουργικό Συμβούλιο με πρότασή του προς τη Βουλή, με την τελευταία να αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών της (151 ψήφοι) και (β) μία δεύτερη, που την κινεί η ίδια η Βουλή, με πρόταση – προς τον εαυτό της – τουλάχιστον των δύο πέμπτων των βουλευτών (120 ψήφοι) και απόφαση της ενισχυμένης πλειοψηφίας των τριών πέμπτων (180 βουλευτές). Η δεύτερη αυτή περίπτωση παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, γιατί προσφέρει στο νομοθετικό σώμα τη δυνατότητα να επικαλεσθεί την ψήφο του λαού, προκειμένου να ακυρώσει (ή να επικυρώσει) ακόμη και νομοσχέδια που η ίδια η Βουλή (με πλειοψηφία προφανώς κατώτερη των 180 βουλευτών) έχει θεσπίσει. Επί πλέον το επίμαχο νομοσχέδιο πρέπει να ρυθμίζει σοβαρό κοινωνικό ζήτημα.

Μιλώντας περισσότερο πολιτικά και λιγότερο νομικά, το άρθρο 44 δίνει στα αντιπολιτευόμενα κόμματα, εφ' όσον διαθέτουν 120 ψήφους, την ευκαιρία να προκαλέσουν την κοινοβουλευτική πλειοψηφία να «εγκαλέσει» τη Βουλή ενώπιον του ελληνικού λαού, ζητώντας τη διαιτησία του για κάποιο σοβαρό κοινωνικό ζήτημα. Ένα τέλειο παράδειγμα

με τέτοιου είδους περιεχόμενο θα ήταν το ασφαλιστικό νομοσχέδιο.

Πριν από τέσσερα χρόνια ξεκινήσαμε με την απόπειρα της, κατάρτισης και αποδοχής, από τους λαούς της Ευρώπης, ενός Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Το Σύνταγμα εκείνο, μολονότι κατά κανένα τρόπο δεν οδηγούσε την Ευρώπη σε ένα καθεστώς ανάλογο με των ΗΠΑ – ένα ολοκληρωμένο ομοσπονδιακό κράτος – αποτελούσε σοβαρό βήμα προς την ομοσπονδιοποίηση των Ευρωπαϊκών χωρών. Κατά τη γνώμη μου (νομίζω και κατά τη γνώμη πολλών άλλων) η Ομοσπονδία είναι ο μόνος τρόπος επιβίωσης των Ευρωπαϊκών χωρών – ίσως και του Ευρωπαϊκού πολιτισμού γενικότερα – στην εποχή των τερατωδών κρατικών συγκροτημάτων (ΗΠΑ, Κίνα, Ινδίες, Ρωσία, Βραζιλία).

ΓΙΑ ΝΑ θεσπισθεί το Σύνταγμα χρειαζόταν η έγκριση όλων των κρατών-μελών της Ένωσης. Οι Γάλλοι, πολύ γρήγορα, έβαλαν τελεία και παύλα σε τέτοιου είδους «ανοησίες» (velleites, όπως θα μας έλεγαν και οι ίδιοι με το χαριτωμένο τους τρόπο) καταγράφοντας, με την απόρριψη του Ευρωπαϊκού Συντάγματος με δημοψήφισμα, έναν ακόμη πολιτικό θρίαμβο στην ιστορία των θεσμών της άμεσης δημοκρατίας. Αμήχανες οι Ευρωπαϊκές elites μπροστά στην προοπτική να ομολογήσουν ότι ο βασιλιάς είναι τελείως γυμνός, κατασκεύασαν όπως-όπως και έφεραν για έγκριση ένα μάλλον πενιχρό υποκατάστατο του αρχικού σχεδίου, τη σημερινή Συνθήκη της Λισσαβόνας. Πρόκειται ακριβώς για τη Συνθήκη για την οποία το ΠΑΣΟΚ έχει ζητήσει να διεξαχθεί δημοψήφισμα.

Όσο και αν υστερεί απέναντι στο αρχικό σχέδιο συντάγματος η Συνθήκη της Λισσαβόνας δεν παύει να είναι σοβαρό

ζήτημα. Είναι, όμως, «κοινωνικό» με την τρέχουσα έννοια του όρου; Αυτό δεν είναι καθόλου βέβαιο. Η Λισσαβόνα περιέχει και κοινωνικές διατάξεις – λόγου χάριν την επίσημη ανακήρυξη της αρχής της πλήρους απασχόλησης σε θεμελιώδη στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, – (μια διάταξη που – παρεμπιπτόντως – για την αποδοχή της εργάστηκαν επίμονα οι εκπρόσωποι του ΠΑΣΟΚ στα

διάφορα Ευρωπαϊκά όργανα). Αυτό, όμως, δεν κάνει «κοινωνική» τη Συνθήκη. Κύριο χαρακτηριστικό της δεν είναι το γνωστό μας «κοινωνικό πρόβλημα», ή έστω κάποια άποψή του, αλλά το αρκετά διαφορετικό πρόβλημα της προώθησης της ιδέας της ομοσπονδίας των Ευρωπαϊκών κρατών. Για το θέμα αυτό θα άξιζε να γίνει ένα δημοψήφισμα αλλά όχι όπως αυτό που ζητάει το ΠΑΣΟΚ.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

του ΝΙΚ. Α. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Μία συνέντευξη, όπως όλες

Επισημαίνονται και καταγγέλλονται προβλήματα χωρίς να υπάρχουν προτάσεις λύσεων

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΜΕ ΣΤΙΣ 26 Μαΐου χάρη στην δορυφορική μετάδοση την συνέντευξη του δημοσιογράφου κ. Πολίτη της ΕΡΤ με τον κ. Τσίπρα. Όπως πάντα, ο κ. Τσίπρας ανέπτυξε και αυτός τα φαινόμενα αθλιότητας της ελληνικής πραγματικότητας τα οποία συνοψίζονται σε τρία κυρίως: την ανεργία των νέων, τον μηνιαίο μισθό των 500 Ευρώ και την ακρίβεια. Κοινή (και ορθή) πεποίθησις όλων των Ελλήνων. Για την ανεργία θρηνεί και ο κ. Αλαβάνος και όλοι επανέρχονται σε νέα έκδοση του «μεγάλου ντόπιου και ξένου κεφάλαιου».

Ματαίως περιμέναμε να ακούσουμε τον κ. Πολίτη να ερωτά, και τον κ. Τσίπρα να απαντά, «εάν εσείς γινόσατε αύριο πρωθυπουργός, τι θα εκάνατε για τον μισθό των 500 Ευρώ, για την ακρίβεια και για την ανεργία;». Οι πάντες μεμψιμοιρούν, οι πάντες καταδικάζουν την απαράδεκτη κατάσταση αλλά κανείς κ. Τσίπρας και Σία δεν μας έχει πει τι αυτός θα έκανε. Ούτε ο κ. Αλαβάνος μας έχει πει εάν εκδιώκουμε το μεγάλο ντόπιο και ξένο κεφάλαιο, εάν καταδικάζουμε τις ιδιωτικοποιήσεις, ένα συνεχίζουμε να διατηρούμε το σκιάχτρο του άρθρου 106 του Συντάγματος, ποιός και πώς θα κάνει επενδύσεις για να απορροφήσει την ανεργία;

Το συμπέρασμα είναι ότι με αυτά τα μυαλά οι Έλληνες θα αρχίσουν και πάλι να μεταναστεύουν. Ιδίως όταν διακοπεί η βρύση των κεφαλαίων της ΕΕ - που δεν την ήθελαν κραυγάζοντας το «ΕΟΚ και ΝΑΤΟ το ίδιο Συνδικάτο» ή, όπως έλεγε ο Ανδρέας Παπανδρέου μέχρι το 1989, «η ώρα της αποσύνδεσης πλησιάζει»! Και οι νέοι, των οποίων οι γονείς έχουν ακόμη την δυνατότητα, θα καταφεύγουν στα ξένα Πανεπιστήμια με το όνειρο να παραμείνουν εργαζόμενοι κάπου στο εξωτερικό. Και επειδή ο λόγος περί Πανεπιστημίων, ένα ακόμη ερώτημα: «εάν το Yale, το Harvard ή το Oxford θελήσουν να ιδρύσουν παραρτήματα π.χ. στην Θεσσαλονίκη για να καλύψουν (με αμοιβή βεβαίως και ...«κερδοσκοπικά») τα Βαλκάνια και την Μέση Ανατολή, θα τους διώξουμε για να πάνε στα Σκόπια;

Ο Καναδός οικονομολόγος Mundell που είχε επισκεφθεί την Ελλάδα το 2000 είχε πει «η Ελλάς θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερη οικονομική δύναμις από την Βρετανία». Έκτοτε δεν άκουσα κανέναν δημοσιογράφο σε «συνεντεύξεις» να ερωτά «γιατί δεν είναι;». Και κάτι ακόμα: «γιατί η Ελλάς είναι η πρώτη ανατλιακή δύναμη στον κόσμο;». Ερωτήματα που κανείς δεν θίγει. Διότι δεν τολμά. ■

Θα έπρεπε η Κυβέρνηση η ίδια να αναλάβει την ευθύνη να το φέρει στο λαό, αντιμετωπίζοντας και το αρκετά πιθανό ενδεχόμενο μιας αρνητικής ψήφου. Μια τέτοια διαδικασία θα είχε νόημα, όπως επίσης νόημα θα είχε, έστω και «τεντώνοντας» λίγο τις ευχέρειες που προβλέπει το άρθρο 44 του Συντάγματος, να ζητούσε η αντιπολίτευση την απόρριψη από το λαό της Συνθήκης.

ΠΟΛΥ ΔΥΣΚΟΛΟΤΕΡΑ κατανοεί κανείς τη στάση μιας αντιπολίτευσης που πρόκειται να συνταχθεί με την κυβέρνηση στην ψηφοφορία μέσα στη Βουλή για την έγκριση της Συνθήκης αλλά, παρ' όλα αυτά, θέλει επιπλέον και δημοψήφισμα. Στην επικύρωση το ΠΑΣΟΚ δεν είναι δυνατόν να αντιταχθεί. Κάτι τέτοιο θα το αναγόρευε σε αντιευρωπαϊκό κόμμα. Το ΠΑΣΟΚ όμως, και πολύ σωστά, είναι κόμμα φιλοευρωπαϊκό. Έχει πολύ περάσει πια ο καιρός του «ΕΟΚ και ΝΑΤΟ, το ίδιο συνδικάτο». Αν, όμως, υποστηρίξει τη Συνθήκη κατ' αρχήν, για ποιο λόγο θα ζητήσει δημοψήφισμα. Πάνω σε ποια διαφωνία για ζωτικό εθνικό θέμα θα ζητηθεί από το λαό να εκφράσει γνώμη; Στο αν η Λισσαβόνα θα γράφεται με ένα ή με δύο σίγμα; Τι είδους διαιτησία θα κάνει σε τέτοια περίπτωση με την ψήφο του ο λαός; Τι του μένει να προσθέσει στην απόφαση της Βουλής, εκτός από ένα «μπράβο σας, καλά τα συμφωνήσατε». Φαντάζεται κανείς το εκλογικό σώμα να γαλβανίζεται ιδιαίτερα από μια τέτοια προοπτική και να προσέρχεται μαζικά στις κάλπες; Θα ήταν κάπως αστέιο.

ΦΥΣΙΚΑ, ΤΕΤΟΙΟ δημοψήφισμα δεν πρόκειται ποτέ να γίνει στις σημερινές μας πολιτικές συνθήκες. Στη Βουλή, με δοσμένη την αντίθεση της Νέας Δημοκρατίας, δεν είναι δυνατόν να σχηματισθεί η αναγκαία, για την προκήρυξη δημοψηφίσματος, πλειοψηφία των εκατόν ογδόντα βουλευτών. Η Λισσαβόνα θα πάρει το συνηθισμένο δρόμο όλων των διεθνών συνθηκών, θα επικυρωθεί με νόμο. Το όπλο του Δημοψηφίσματος είναι σοβαρό αλλά και δύσχρηστο. Όπως το περιγράφει το Σύνταγμα προϋποθέτει ουσιαστικά την ύπαρξη μιας εθνικής κρίσης. Τέτοια δε διαφαίνεται σήμερα, τουλάχιστον όχι στον ευρωπαϊκό ορίζοντα της χώρας. ■